

Stichting NHL Stenden Hogeschool

Bacheloropleiding European Studies

Beperkte opleidingsbeoordeling

Samenvatting

In november 2020 is de bestaande hbo-bacheloropleiding European Studies van NHL Stenden Hogeschool bezocht door een visitatiepanel van NQA. Het betreft een vierjarige voltijdopleiding te Leeuwarden.

Het panel beoordeelt de opleiding in zijn geheel als **positief**.

De opleiding European Studies van NHL Stenden Hogeschool is een degelijke, internationale opleiding met een Europese dimensie, die duidelijk door het gehele programma van de opleiding is verweven. De opleiding biedt een solide basis aan kennis en vaardigheden en biedt studenten ruime mogelijkheden om praktijkervaring op te doen, ook in het buitenland. De opleiding heeft een duidelijk profiel, gericht op European Policy en de koppeling tussen Europees en regionaal beleid. Hiermee sluit zij nauw aan bij één van de profileringspijlers van NHL Stenden Hogeschool: 'Vital Regions'. Ook onderscheidt de opleiding zich hiermee van de andere bacheloropleidingen European Studies in het land. Het team van de opleiding heeft hierover goed nagedacht en goed afgestemd met het werkveld, waarmee zij nauwe banden onderhoudt. De opleiding geeft er blijk van een duidelijk beeld te hebben van waar zij voor staat. De opleiding heeft zeer deskundige, flexibele en betrokken docenten in huis. Het docententeam is klein en daarmee ook kwetsbaar. De toetsing en bijbehorende kwaliteitsborging zijn op orde. Dit vormt een goede garantie voor het eindniveau, dat inderdaad overtuigend op hbo-bachelorniveau ligt en als zodanig door het werkveld wordt gezien.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De beoogde leerresultaten van de opleiding zijn gebaseerd op het landelijk competentieprofiel uit 2013, inclusief de daarvan afgeleide *body of knowledge and skills*, en geven een duidelijk beeld van waaraan studenten aan het eind van de opleiding als beginnend beroepsoefenaar moeten voldoen. De competenties zijn passend voor de beroepspraktijk en sluiten aan bij de verwachtingen van het werkveld. Het (internationale) hbo-niveau is voldoende aangetoond doordat de competenties zijn gerelateerd aan de Dublin descriptoren. De visie van de opleiding op het beroep is opportuun en actueel. De opleiding heeft binnen de kaders van het landelijk competentieprofiel gekozen voor een helder profiel, gericht op European Policy met een sterke koppeling tussen Europees en regionaal beleid. Hiermee sluit de opleiding naadloos aan op de pijler 'Vital Regions' van NHL Stenden Hogeschool. Er is goede afstemming met het werkveld over de beoogde leerresultaten en de profilering. De opleiding heeft een zeer betrokken en deskundige Werkveldadviescommissie, die een brede samenstelling kent.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

Het programma sluit goed aan bij de beoogde leerresultaten, is uitdagend en heeft een duidelijke en consequent doorgevoerde Europese dimensie. Het biedt studenten een solide basis aan kennis en vaardigheden. Er is nauwe aansluiting met de praktijk en veel aandacht voor onderzoeksvaardigheden. Internationalisering is stevig in het programma verankerd, met de eerder genoemde sterke Europese dimensie, vreemde talenonderwijs, buitenlandse excursies en

de Studie Buitenland in jaar 3. Studenten krijgen ruim baan om hun eigen accenten te leggen. De informatievoorziening over de competenties en de inhoud van de programmaonderdelen mag concreter.

De opleiding hanteert een activerende didactische aanpak, die goed aansluit bij de beoogde leerresultaten. Deze aanpak wordt doorontwikkeld in Design Based Education (DBE). De studiebegeleiding is adequaat, waarbij er ruimte is voor intensivering van de stagebegeleiding en van de begeleiding tijdens de studie in het buitenland. De communicatie richting studenten is voor verbetering vatbaar. De opleiding mag zich verheugen in een goed en toegewijd docententeam. De docenten van de opleiding zijn, deskundig, enthousiast, flexibel, betrokken en goed toegankelijk voor studenten. De kleine omvang van het team maakt het echter wel kwetsbaar.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De toetsing binnen de opleiding is goed. De toetsen passen bij de werkvormen, het niveau en de inhoud van het programma. Er is daarmee ook een goede mix van toetsvormen. De toetsen zijn over het geheel genomen van hoog niveau, met name de kennistoetsen over Europese onderwerpen. Het aantal toetsmomenten is aan de hoge kant. De navolgbaarheid van de beoordelingen kan echter beter. De informatievoorziening over de toetsing is adequaat. De kwaliteitsborging van toetsen en beoordelen werkt in de praktijk goed. Er is intern en extern veel kalibratie van beoordelingen. Bij de beoordeling van competenties op eindniveau wordt het vier-ogen-principe consequent toegepast. De examencommissie en de toetscommissie functioneren goed, zijn proactief en hebben een stevige positie binnen de opleiding.

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De opleiding toont overtuigend aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd. Het programma en de afstudeerfase bieden daartoe voldoende garanties. De opzet van en de begeleiding tijdens de afstudeerfase steken goed in elkaar. De onderwerpen van de afstudeerrapporten zijn relevant en in de meeste gevallen praktijkgericht. De opzet en de theoretische en methodologische onderbouwing van de onderzoeken zijn goed. De aanbevelingen kunnen echter concreter, met meer aandacht voor de implementatie ervan. Afgestudeerden komen goed en snel in het werkveld terecht, waar zij positief worden beoordeeld. Alumni oordelen positief over de voorbereiding door hun opleiding op de beroepspraktijk.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	7
Schets van de opleiding / Karakteristiek	9
Terugblik vorige visitatie en Midterm reviews	9
Basisgegevens opleiding	12
Beoordeling NVAO-standaarden	13
Standaard 1 Beoogde leerresultaten	14
Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	18
Standaard 3 Toetsing	23
Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten	25
Eindoordeel over de opleiding	29
Aanbevelingen	30
Bijlagen	31
1. Bezoekprogramma	32
2. Bestudeerde documenten	34

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande hbo-bacheloropleiding European Studies die in voltijd wordt verzorgd aan NHL Stenden Hogeschool. Het visitatiepanel van NQA dat de beoordeling heeft uitgevoerd is samengesteld door NQA, in opdracht van NHL Stenden Hogeschool en in overleg met de opleiding. Voorafgaand aan de visitatie heeft de NVAO het panel goedgekeurd.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Ook bevat het enkele aanbevelingen voor de opleiding. Het rapport is opgesteld conform het *Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs* van de NVAO (2018) en de *NQA Handleiding Opleidingsvisitaties Hoger Onderwijs 2019 Beperkte Opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 10 november 2020 en het visitatiepanel bestond uit:
De heer drs. D.J.N.M. Rijnders (voorzitter, domeindeskundige)
Mevrouw drs. G. Seinen (domeindeskundige)
De heer dr. J. Boonen (domeindeskundige)
De heer I.R. Versluijs (studentlid)
De heer drs. M. Fokkema, senior-auditor van NQA, trad op als auditor van het panel.

De opleiding European Studies is ingedeeld in de visitatiegroep European Studies. Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. De tussen Hobéon en NQA gekalibreerde criteria voor de beoordeling maken onderdeel uit van deze instructie. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant, voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. De afstemming tussen de panels wordt verder geborgd door de ondersteuning van, zo veel mogelijk, dezelfde secretaris vanuit NQA en andere evaluatiebureaus en door de inzet van getrainde voorzitters.

Werkwijze panel en procesverloop

Voor de opleidingsbeoordeling heeft de opleiding een zelfevaluatie en bijlagen aangeboden. Voor de beoordeling van de gerealiseerde leerresultaten heeft het panel vijftien afstudeerdossiers van recent afgestudeerden bestudeerd. Deze dossiers zijn geselecteerd op basis van een groslijst van alumni van de afgelopen twee jaar. Bij de selectie is rekening gehouden met de variatie in studentwaardering, opleidingsvarianten en studieroutes.

Centraal in de beoordeling stond het bezoek van het panel, bestaande uit deskundige *peers*. Ter voorbereiding op de visitatie is er een vooroverleg geweest. In het overleg zijn de panelleden geïnstrueerd over de werkwijze van NQA en het NVAO-kader en zijn voorlopige bevindingen besproken. Zowel tijdens het vooroverleg als tijdens de visitatie zijn bevindingen voortdurend gedeeld. Tijdens het visitatiebezoek heeft het panel gesproken met diverse stakeholders van de opleiding, onder wie studenten, docenten (examinatoren) en vertegenwoordigers van het werkveld en is het ter inzage gelegde materiaal bestudeerd (zie bijlage 2). Aan het einde van de bezokedag is de door het panel verkregen informatie verwerkt tot een totaalbeeld en tot een

voorlopig oordeel met argumentatie. Tijdens een afsluitende mondelinge terugkoppeling heeft de voorzitter van het panel het eindoordeel en belangrijke bevindingen meegedeeld aan de opleiding. De visitatiedag sloot af met het ontwikkelgesprek tussen het panel en vertegenwoordigers van de opleiding. Medewerkers en studenten van de opleiding zijn in de gelegenheid gesteld om het panel (via mail) te benaderen buiten de bezoekdag om (inloopspreekuur). Hier is geen gebruik van gemaakt.

Na het visitatiebezoek is een conceptrapportage opgesteld, die is voorgelegd aan het panel. Met de input van de panelleden is een tweede concept opgesteld, dat ter controle op feitelijke onjuistheden is voorgelegd aan de opleiding. De panelleden hebben kennis genomen van de reactie van de opleiding en waar nodig zijn aanpassingen doorgevoerd. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld. Met alle (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie heeft het panel tot een weloverwogen oordeel kunnen komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, 15 februari 2021

Panelvoorzitter

Drs. D.J.N.M. Rijnders

Auditor

Drs. M. Fokkema

Schets van de opleiding / Karakteristiek

Schets/Karakteristiek

De bacheloropleiding opleiding European Studies (ES) van NHL Stenden Hogeschool maakt onderdeel uit van de Thorbecke Academie. Deze academie kent daarnaast de bacheloropleidingen Bestuurskunde/Overheidsmanagement, Integrale Veiligheidskunde, HBO-Rechten en het lectoraat Cybersafety. Om samenwerking zowel binnen de academie als in het werkveld tot stand te brengen, hecht de opleiding ES sterk aan goede contacten en een goed netwerk.

Prioriteiten in ontwikkelingen afgelopen drie jaar

De opleiding ES wil zich voortdurend ontwikkelen op basis van bewegingen in het opleidingsdomein en in de arbeidsmarkt, specifiek in het ES-werkveld. Over de afgelopen periode zijn daarin enkele strategische lijnen zichtbaar.

Allereerst neemt de opleiding afscheid van de afstudeerrichting *European Business* waarmee de enige richting *European Policy* de volle focus van de opleiding heeft. Met deze focus heeft de opleiding haar profilering willen versterken en is het beeld van instromende studenten over de opleiding verhelderd.

Waar landelijk sprake was van een lichte daling van de instroom, is er dit jaar sprake van een fikse stijging van het aantal instromende studenten. Bij de start van 2020-2021 zijn er 77 eerstejaars studenten ingeschreven, 33 meer dan het jaar ervoor. De opleiding investeerde hiertoe in betere communicatie, mede op basis van het aangescherpte profiel.

Ten tweede heeft de opleiding ingezet op de doorontwikkeling van haar onderwijs met als doel het versterken van de robuustheid, actualiteit en studeerbaarheid van het programma. Er is meer praktijkgericht onderwijs en onderzoek ingebed, er worden meer externe opdrachtgevers aangetrokken voor (onderzoeks)opdrachten en met meer gastsprekers en praktijkexcursies is ingezet op een contextrijker en betekenisvoller programma. Ook de vernieuwde samenstelling van de werkveldadviescommissie kan hier worden genoemd. Met vijf nieuwe leden is de representativiteit van de commissie vergroot en de commissie wordt als belangrijke schakel gezien bij het aanbieden van reële vraagstukken uit het werkveld.

Voorts is de opleiding vanaf dit studiejaar bezig met de gefaseerde invoering van de nieuwe landelijke opleidingscompetenties met effect voor de inhoud van het programma. Gelijktijdig implementeert de opleiding het hogeschool brede didactische concept *Design Based Education* (DBE). Dit soort ontwikkelingen vragen veel van een opleidingsteam bestaande uit elf docenten. Met het vergroten van onderwijseenheden (passend bij DBE), een duidelijke taakverdeling en -afbakening, en frequente overleggen heeft de opleiding aandacht voor werkdruk.

Terugblik vorige visitatie en Midterm reviews

Naar aanleiding van de vorige visitatie in 2013 zijn er (bestuurlijke) afspraken gemaakt over drie thema's die destijds de aandacht van het visitatiepanel trokken. Hieronder volgt een korte

weergave van hoe de opleiding met deze thema's is omgegaan. Het eerste thema betrof de inhoudelijke visie van de opleiding en daarbij de koppeling van de eindkwalificaties aan de BBA-standaard. Sinds de visitatie in 2013 is het profiel aangescherpt. De opleiding heeft hierbij volgens het panel een duidelijke en opportune keuze gemaakt voor de focus op European Policy. De opleiding is sinds 2016 niet meer gekoppeld aan de BBA-standaard, maar is sindsdien een Bachelor of Arts opleiding, waarmee ook de interculturele en vreemde talen componenten beter zijn gewaarborgd. Het panel acht dit een logische koppeling, gezien het aangescherpte profiel van de opleiding.

Het tweede thema betrof de vraag of alle eindkwalificaties in voldoende mate van hbo-bachelorniveau waren, omdat naar mening van het toenmalige panel niet alle eindkwalificaties op het advanced niveau werden afgetoetst, maar sommige op het intermediate niveau. Het huidige panel is van mening dat over het hbo-bachelor niveau van de gerealiseerde leerresultaten geen twijfel bestaat. Deze conclusie baseert zij op de eindwerken die zij heeft ingezien en de aangescherpte kwaliteitsborging van het eindniveau, met daarin consequente handhaving van het vier-ogen-principe bij de beoordeling van eindwerken en uitgebreide kalibratie van eindbeoordelingen. Het feit dat de minor in jaar 4, *Europe at a Crossroads*, waarin enkele competenties op eindniveau worden afgetoetst, verplicht wordt gesteld, draagt ook bij aan een betere borging van het eindniveau, zie verder bij Standaard 3 en 4.

Wat betreft de door de opleiding gehanteerde literatuur in relatie tot het (internationale) profiel van de opleiding, als derde aandachtspunt, constateert het panel dat de opleiding nu in ruim voldoende mate actuele Engelstalige literatuur gebruikt, die goed aansluit bij het versterkte internationale profiel en curriculum van de opleiding, zie ook Standaard 1 en 2

Effecten Coronavirus

Vanwege het Coronavirus, heeft NHL Stenden Hogeschool er in maart 2020 voor gekozen om het onderwijs zoveel mogelijk online door te laten gaan. Ook zijn toen alle studenten en medewerkers die in het buitenland waren direct teruggeroepen. In het najaar van 2020 was er weer fysiek onderwijs voor eerstejaarsstudenten, die één dag per week onderwijsactiviteiten op school hadden om op deze wijze zo goed mogelijk vertrouwd te raken met hun nieuwe opleiding, hun mede studenten en de onderwijsinstelling. Daarnaast was er fysiek praktijkonderwijs. Ook zijn in het najaar van 2020 de eerste studenten weer naar het buitenland gegaan voor studie of stage.

Toetsing heeft ook online plaatsgevonden. Bij de omzetting naar digitale toetsing is de inzet geweest dat de oorspronkelijke toets zoveel mogelijk lijkt op de digitale toets. Voor de surveillance wordt gebruik gemaakt van Proctor Exam. De kwaliteit van de afname van de toetsing wordt geborgd door registratie van de gehele toetsafname door Proctor Exam en registratie van potentieel verdacht gedrag door algoritmes, proctor reviewers en surveillance door medewerkers van de hogeschool. De examencommissie is bij het hele proces betrokken en heeft zich proactief laten informeren en kritische vragen gesteld. In gevallen van potentieel gedrag tijdens de afname, doet de examencommissie nader onderzoek.

NHL Stenden Hogeschool en de opleiding European Studies monitoren de effecten van het aangepaste onderwijs intensief. In de zomer van 2020 is er een grote hogeschool brede evaluatie

onder studenten gehouden over het online onderwijs. Binnen de opleiding European Studies is het aangepaste onderwijs ook onderwerp van elke module-evaluatie en onderwerp van de gesprekken met de klassenvertegenwoordigers. Uit de evaluaties blijkt dat studenten zeer tevreden zijn over de kwaliteit van het online onderwijs van de opleiding, hoewel ze het fysieke onderwijs wel missen. Studenten hebben veel respect voor hoe snel de opleiding alternatief onderwijs heeft vormgegeven. Studenten hebben veel waardering voor de persoonlijke hulp die zij van docenten krijgen via kanalen als Zoom en Microsoft Teams. Deze tevredenheid werd bevestigd door de studenten met wie het panel heeft gesproken.

Basisgegevens opleiding

Naam opleiding in Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs (CROHO)	European Studies
ISAT-code CROHO	34419
Oriëntatie en niveau opleiding	Hbo
Niveau opleiding	bachelor
Graad	Bachelor of Arts
Aantal studiepunten	240 EC
Variant(en) incl. een evt. 3 jarig traject voor VWO bij een hbo-bacheloropleiding	Voltijd
Afstudeerrichtingen	- European Policy - European Business (in afbouw)
Opleidingslocatie	Leeuwarden
Onderwijstaal	Officiële voertaal is Nederlands, maar in de praktijk zijn bijna alle lessen Engelstalig (zie ook standaard 1)

Beoordeling NVAO-standaarden

Standaard 1 Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De beoogde leerresultaten van de opleiding zijn gebaseerd op het landelijk competentieprofiel uit 2013, inclusief de daarvan afgeleide *body of knowledge and skills*. Deze competenties geven volgens het panel een duidelijk beeld van waaraan studenten aan het eind van de opleiding als beginnend beroepsoefenaar moeten voldoen. De competenties zijn passend voor de beroepspraktijk en sluiten aan bij de verwachtingen van het werkveld. Het (internationale) hbo-niveau is volgens het panel voldoende aangetoond, doordat de competenties zijn gerelateerd aan de Dublin descriptor. Het panel vindt de visie van de opleiding op het beroep opportuun en actueel. De opleiding heeft binnen de kaders van het landelijk competentieprofiel gekozen voor een helder profiel, gericht op European Policy met een sterke koppeling tussen Europees en regionaal beleid. Hiermee sluit de opleiding naadloos aan op de pijler 'Vital Regions' van NHL Stenden Hogeschool. Er is goede afstemming met het werkveld over de beoogde leerresultaten en de profilering. De opleiding heeft een zeer betrokken en deskundige Werkveldadviescommissie, die een brede samenstelling kent.

Onderbouwing

Beroepsbeeld

De opleiding ES is een opleiding met Europa, de EU en alles wat daarmee samenhangt als basis. De opleiding is gericht op het (semi)publieke domein met aandacht voor openbaar bestuur, de actualiteit, beleid, cultuur, (macro)economie, communicatie en talen om studenten goed voor te bereiden op verschillende beroepen in het (Europese/internationale) werkveld. Hoewel de opleiding voor een brede arbeidsmarkt opleidt, wordt de omgang met maatschappelijke vraagstukken en het maken en uitvoeren van beleid in een Europese context als gemene deler gezien, zo constateert het panel. Culturele, politieke en bestuurlijke sensitiviteit worden daarbij als onmisbare elementen gezien. De opleiding richt zich op het klaarstomen van Young European Professionals.

Beoogde leerresultaten

In voorliggende periode was het onderwijs gestoeld op het landelijk competentieprofiel uit 2013, inclusief de daarvan afgeleide *body of knowledge and skills*. Gebaseerd op het landelijk profiel construeerde de opleiding een eigen set van elf competenties, bestaande uit drie segmenten: (A) algemene hbo/heo-vaardigheden, (B) gemeenschappelijke competentie binnen de Thorbecke Academie en (C) specifieke European Studies competenties. De beoogde leerresultaten zijn daarmee als volgt:

Segment	Competenties
A. Algemene hbo/heo-vaardigheden	1. Zelfsturing 2. Sociaal-communicatieve vaardigheid 3. Onderzoek 4. Taalvaardigheid
B. Thorbecke Academie	5. Beleid 6. Organisatie 7. Bedrijfsvoering
C. European Studies	8. a) Public Affairs b) Intercultural communicatie 9. Communicatie vraagstukken 10. Navigeren in de EU

Elke competentie is voorts uitgewerkt naar een omschrijving waarin helder wordt wat van een student wordt verwacht bij de betreffende competentie. Daarbij brengt de opleiding een niveau-indeling aan: Basis – Intermediate – Advanced die de opbouw door de studie heen representeert. Ter illustratie volgen hieronder de twee ES-specifieke competenties Public Affairs en Navigeren in de EU:

Competentie	Uitwerking ES NHL Stenden Hogeschool
8a: Public Affairs	Basis: De student benoemt beïnvloedingsmogelijkheden voor een organisatie en heeft inzicht in het Nederlandse en Brusselse lobbybeleid.
	Intermediate: De student analyseert public affairs-beleid van een organisatie in een Europese context, waarbij de invloed van politiek en bestuur een rol speelt.
	Advanced: De student doet zelfstandig onderzoek naar het public affairs-beleid van een organisatie in een Europese context die gekarakteriseerd wordt door een grote dominantie van politiek en bestuur.
10: Navigeren in de EU	Basis: De student is op de hoogte van instelling en besluitvormingsprocedures binnen de Europese Unie en heeft inzicht in de relaties tussen Nederland en de EU.
	Intermediate: De student kan Europees beleid analyseren en aangeven hoe dit in de praktijk wordt uitgevoerd.
	Advanced: De student kan gevolgen van Europees beleid vertalen naar en voor een organisatie dan wel anderszins EU-ontwikkelingen in kaart brengen.

De competenties zijn volgens het panel helder geformuleerd en passend bij de beroepspraktijk en de functies waar de opleiding voor opleidt. Ze sluiten aan op de Dublin descriptor en de hbo-bachelor standaard, waarmee het (internationale) hbo-niveau is aangetoond.

Bovenstaande competenties – die nu nog leidend zijn bij het bepalen van het afstudeerresultaat – faseren per leerjaar 2020 stapsgewijs uit. De elf competenties worden op die manier gefaseerd vervangen door de zes *Programme Learning Outcomes* (PLO's) uit het vernieuwde landelijke profiel, dat in 2019 werd vastgesteld. Het panel constateert dat de opleiding hiermee goed aangesloten blijft op ontwikkelingen in het opleidingsdomein. Bovendien toont zij inzichtelijk in het 'Opleidingsdocument 2017-2020' de relatie tussen de huidige set van elf eigen competenties, het landelijk profiel daterend uit 2013 en de in 2019 vastgestelde PLO's. De zes nieuwe PLO's zijn in het volgende overzicht weergegeven.

Competency	Description
1. Europe's challenges	The student applies their knowledge of Europe to analyse challenges related to Europe and its changing role in the world.
2. EU Policy	The student applies their knowledge of the European Union multi-level policy framework to advise organisations.
3. Connecting cultures	The student establishes professional relationships, and collaborates in an intercultural and interdisciplinary environment.
4.- Applied Research	The student researches and critically evaluates contemporary issues linking theory and practise to formulate concrete recommendations for organisations active in a European context.
5. Foreign Languages	The student uses English to communicate in a professional context and at least one other European language foreign to one's own native language to communicate in a work-related context.
6. Personal leadership	The student demonstrates, in their behaviour and attitude, awareness of their own strengths and weaknesses on the path towards becoming a European professional.

Body of Knowledge and Skills

De totale set beoogde leerresultaten bestaat naast bovengenoemde competenties uit een body of knowledge and skills. Langs een soortgelijke niveau-indeling bouwen deze kennis- en vaardigheidensets gedurende het programma op in niveau. Via matrices heeft het panel kennisgenomen van de opbouw langs de programmaonderdelen. Inhoudelijk gaat het bij de kennisbasis om onder meer de volgende kernvakgebieden: overheid & maatschappij, recht & ethiek, beleid & politiek, Europakunde, organisatiekunde en strategisch management. Vanuit het vaardigheidsaanbod gaat het onder meer om: persoonlijk leiderschap en gespreks-, taal-, onderzoeks- en managementvaardigheden.

Profilering

Gekoppeld aan de locatie, kiest de opleiding ES van NHL Stenden Hogeschool voor een profilering waarbij relevante thematieken van de Noordelijke regio van Nederland en grensoverschrijdend, van Noord Duitsland extra aandacht krijgen. Het gaat dan bijvoorbeeld om de doorwerking van EU-besluitvorming en wetgeving in de sectoren landbouw, milieu en platteland. Studenten worden in de breedte, maar met bijzondere aandacht voor deze thema's, opgeleid om de koppeling tussen Europees en regionaal beleid te doorzien. Het panel constateert dat deze profileringskeuze goed aansluit op de NHL Stenden pijler 'Vital Regions', gericht op de leefbaarheid en toekomst van regio's vanuit economisch, sociaal en educatief perspectief. De profilering wordt onder meer tot uitdrukking gebracht in het afstudeerprofiel

European Policy en ondersteund door samenwerking met het Rijnland Instituut op het gebied van grensoverschrijdende samenwerking en een actieve focus op de relatie tussen de regio en Brussel.

De positionering van het de opleiding ES is tevens versterkt door afscheid te nemen van het afstudeerprofiel European Business. Hiermee wordt een scherper onderscheid neergezet ten opzichte van de opleiding International Business. Met de huidige gerichte focus op het profiel European Policy kiest de opleiding voor een beleidsmatige focus op Europa, met de EU en zijn positie in een voortdurend veranderende wereld.

Aansluiting werkveld

Door vanuit het landelijk opleidingsprofiel te werken, borgt de opleiding de aansluiting op ontwikkelingen die zich voordoen in het werkveld van toekomstig afgestudeerden. De opleiding mag zich verheugen in een deskundige en zeer betrokken Werkveldadviescommissie (WAC), zo maakt het panel op uit de verslagen van de WAC en het gesprek dat zij met enkele WAC-leden had. In het studiejaar 2019-2020 is de samenstelling van de WAC uitgebreid met vijf nieuwe leden om een goede afspiegeling te zijn van het werkveld waartoe wordt opgeleid. Het panel vindt dit een sterk initiatief. Met de WAC is goede afstemming over het profiel van de opleiding en over de inhoud van het curriculum. Ook de contacten van het opleidingsteam dragen bij aan de aansluiting van de opleiding op de beroepspraktijk. Deze contacten zorgen in toenemende mate voor actuele projecten van werkveldpartners die in het programma worden ingebed, en leiden ook tot een actueel beeld van wat er van (toekomstig) professionals wordt verwacht. Door verschillende nieuwe initiatieven, zoals het opzetten van een NHL Stenden Europa Team, een rol in het RUN-netwerk en Europe Ready Fryslân, wordt vanuit verschillende perspectieven gekeken naar ontwikkelingen in het werkveld en in het opleidingsdomein. Naast de inbreng van het werkveld richting opleiding, zou omgekeerd het werkveld in de ogen van het panel de opleiding meer kunnen gebruiken voor verdere ideeënontwikkeling.

Opleidingsnaam en voertaal in het onderwijs

De opleiding zal vanaf 2020-2021 een vrijwel volledig Engelstalig onderwijsprogramma aanbieden, waarmee goed aangesloten wordt op het internationale profiel van de opleiding, waar de thematiek en de werkomgeving ingebed zijn in een internationale context. Naast deze benoemde noodzaak wil zij bovendien met het Engelstalige onderwijs een meer diverse studentenpopulatie interesseren voor de opleiding. De opleiding wordt op deze manier bijvoorbeeld geschikt voor internationale studenten. De keuze voor vrijwel geheel Engelstalig onderwijs kan het panel volgen. Er zijn volgens het panel echter ook argumenten voor Nederlandstalig onderwijs voor deze opleiding aan te voeren. Te denken valt aan de gerichtheid op de lokale overheid en profilering op dit punt ten opzichte van de andere bacheloropleidingen European Studies in Nederland, die volledig Engelstalig zijn. De Engelstalige opleidingsnaam is overeengekomen in het landelijk overleg van de vier hbo-bacheloropleidingen European Studies om uitdrukking te geven aan de sterke internationale gerichtheid van de opleiding. Het panel kan de keuze voor een Engelstalige opleidingsnaam daarom ook ondersteunen.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

Het programma sluit goed aan bij de beoogde leerresultaten. Het programma is uitdagend en heeft een duidelijke en consequent doorgevoerde Europese dimensie. Het biedt studenten een solide basis aan kennis en vaardigheden. Het panel heeft hier veel waardering voor. Er is nauwe aansluiting met de praktijk door het werken aan beroepsproducten vanaf jaar 1, praktijkcasuïstiek, de inzet van gastsprekers uit de praktijk, excursies, de stage en het afstuderen. Vanaf het begin van opleiding is er veel aandacht voor onderzoek en het ontwikkelen van een onderzoekende houding. Internationalisering is stevig in het programma verankerd, met de eerder genoemde sterke Europese dimensie, vreemde talenonderwijs, buitenlandse excursies en de Studie Buitenland in jaar 3. Studenten krijgen ruim baan om hun eigen accenten te leggen, zoals in de eerdergenoemde Studie Buitenland, de minoren, stage en bij het afstuderen. De informatievoorziening over de competenties en de inhoud van de programmaonderdelen mag concreter.

Het panel vindt dat de opleiding een activerende didactische aanpak gebruikt, die goed aansluit bij de beoogde leerresultaten. Studenten geven aan dat ze zich goed uitgedaagd en geactiveerd voelen. Ook het didactisch concept DBE, dat nu wordt ingevoerd, draagt bij aan het zelfsturend, actief leren van de student en aan de praktijkgerichtheid van de opleiding. De studiebegeleiding is adequaat, waarbij er ruimte is voor intensivering van de stagebegeleiding en van de begeleiding tijdens het studeren in het buitenland. De communicatie richting studenten is voor verbetering vatbaar. De opleiding mag zich verheugen in een goed en toegewijd docententeam. De docenten van de opleiding zijn, deskundig, enthousiast, flexibel, betrokken en goed toegankelijk voor studenten. De kleine omvang van het team maakt het echter wel kwetsbaar.

Onderbouwing

Opzet en inhoud programma

Tot en met het studiejaar 2019-2020 werd er in alle leerjaren gewerkt vanuit het leerlijnenmodel, met een conceptuele, vaardigheden-, studieloopbaan- en een integrale leerlijn. In die integrale leerlijn kwamen de drie overige leerlijnen samen in de vorm van een (project)module waarin de competenties worden afgetoetst.

Het programma dat de opleiding tot 2019-2020 aanbiedt, ziet er als volgt uit:

Jaar	Modulen
Jaar 1	■ This is Europe: focus op de geschiedenis van Europa. ■ European Affairs: internationale betrekkingen en de belangen die op wereldniveau een rol spelen. ■ Europe.org: kennismaken met organisaties die in Europa actief zijn en leren over organisatiestructuren, communicatie en economie. ■ We Europeans: verdieping in de identiteit van de Europeaan en de culturen in Europa.
Jaar 2	■ Europe in the Region: welke impact heeft de EU op de samenleving? ■ Intercultural communication: communicatie in organisaties en interculturele communicatie. ■ Eurovision: ontwikkelen van visie op het Europees bestuur en beleid. ■ Public Affairs: onderzoek bij een public affairs organisatie die belangen behartigt in Brussel.
Jaar 3	■ Studie Buitenland: NHL Stenden Hogeschool heeft samenwerkingen met universiteiten en hogescholen binnen en buiten Europa. ■ Minor of stage: verdieping of specialisatie, binnen of buiten de hogeschool. De TA biedt minoren aan zoals Immigration Policy, Politiek & Bestuur en Cybersafety. Studenten kunnen ook op stage.
Jaar 4	■ Keuzeminor: minor Europe at a Crossroads, of een minor binnen de TA, binnen NHL Stenden, bij een andere hogeschool, of een pre-master. ■ Afstuderen: stage bij een Europees georiënteerde organisatie waarvoor een afstudeeropdracht wordt uitvoert.

In deze opzet van het onderwijsprogramma maken studenten in het eerste jaar kennis met het instituut Europa, haar geschiedenis en actuele vraagstukken. Ondersteunend aan integrale projecten worden kennismodules gegeven op het gebied van Europakunde, Onderzoek, Recht, Economie, Beleid, Psychologie en Communicatie. In trainingen wordt gewerkt aan vaardigheden als gesprekstechnieken, presentatievaardigheden, taalvaardigheid en toegepaste statistiek. De opzet van het tweede jaar is hiermee vergelijkbaar: langs vier integrale projecten worden verschillende aspecten van de EU en Europa belicht, ondersteund door Europakundige kennisvakken en enkele bredere vakken als Statistiek en Europees recht. Binnen het tweede studiejaar is 5 EC aan vrije keuzeruimte opgenomen.

Jaar 3 en 4 kenmerken zich door ruimere keuzemogelijkheden. In jaar drie volgen studenten een minor of een stage van hun keuze en hebben ze bij het semester Studie Buitenland de keuze waar ze naar toe gaan en welke (verbredende of verdiepende) vakken ze daar willen volgen. Studenten kiezen hiertoe de route Grand Tour of Erasmus Exchange. Bij de Grand Tour volgen studenten onderwijs bij één van de buitenlandse locaties van NHL Stenden Hogeschool, meestal *International Relations* in Thailand. Ook het onderdeel *International Relations* is overigens consequent gerelateerd aan Europa, met onderwerpen als handeldrijven met Europa en Europese wet- en regelgeving. Het vierde jaar start met een minor op advanced niveau (intern of extern) waarna aan de afstudeerstage begonnen kan worden waarbij studenten een afstudeerscriptie schrijven (zie standaard 4).

Met ingang van het studiejaar 2020-2021 wordt met het nieuwe competentieprofiel het concept *Design Based Education* (DBE) gefaseerd ingevoerd. Met DBE stimuleert de opleiding studenten om meer buiten de schoolomgeving te leren. In ateliers werken studenten aan actuele vraagstukken uit het werkveld. Niet alleen voert de opleiding hiermee een nieuw didactisch concept in, ook is de praktijk nu vanaf het eerste jaar in het onderwijsprogramma ingebed, waar dit voorheen vanaf het tweede studiejaar een prominentere plek had; een mooie ontwikkeling aldus het panel. De opleiding grijpt de programmaontwikkeling ook aan om het programma robuuster in te richten. Hiertoe wordt afscheid genomen van de kleine modules (1 of 2 EC) die onderdeel uitmaken van de eerste twee jaren van het programma. Door het aanbod van grotere eenheden wordt het programma overzichtelijker en ontstaat er binnen modules en projecten meer

ruimte voor samenhangende onderdelen en verdieping. Het panel vindt dit een goede ontwikkeling. Naar verwachting zal dit ook tot een verminderde toetslast leiden. In de beweging naar het nieuwe curriculum ziet het panel dat de projectmodulen uit het eerste jaar vervangen zijn door respectievelijk: Project *Introduction to the EU – part 1 and part 2*, Project *Communicating between Cultures* en Project *Policy and Politics*.

Onderzoeksvaardigheden

Het programma om studenten vaardig te maken op het gebied van onderzoeksvaardigheden stoelt op competentie 3 van het landelijk opleidingsprofiel uit 2013, waarbij studenten op het *advanced niveau* in staat moet zijn een onderzoek uit te voeren in een complexe (internationale) situatie en een bijdrage moet kunnen leveren aan ontwikkelingen in de beroepspraktijk. In zowel de kennisbasis als in de set vaardigheden die studenten krijgen aangereikt, zitten onderzoeksleerdoelen verankerd. In de integrale projectleerlijn loopt de opbouw langs het project *We Europeans* in jaar 1 (basis), het tweedejaars project *Public Affairs* en de derdejaars stage en minor (allen intermediate) naar het advanced niveau, dat tot uitdrukking dient te komen in de afstudeerscriptie. Deze ontwikkeling wordt verder ondersteund met onderwijseenheden uit de conceptuele en vaardighedenleerlijn, zoals statistiek en onderzoekstechnieken en met literatuur van Verhoeven, Baarda en studiemateriaal over SPSS. Ook in het nieuwe programma zijn onderzoeksvaardigheden verweven door het hele programma. In de ateliers in de DBE-opzet werken studenten aan opdrachten waarbij de eerste fase (van DBE) het onderzoeken van de praktijkvraag is.

Internationalisering

Theoretisch en praktisch zit internationalisering in de genen van de opleiding, zo constateert het panel. Vrijwel alle programmaonderdelen hebben een Europese dimensie, zo blijkt uit de programmabeschrijvingen in de onderwijscatalogus. Naast de inhoudelijke bagage die studenten opdoen in de Europese en internationale context, is er aandacht voor de communicatieve en culturele aspecten van internationalisering. Ingebed in het programma zit een Europeis (jaar 2), een verplicht semester in het buitenland (jaar 3) en daarnaast is veel sprake van internationalisering *at home*. Vanaf het studiejaar 2020-2021 is de opleiding vrijwel geheel Engelstalig, waardoor ook buitenlandse studenten eerder dan bij de minoren aan het programma kunnen deelnemen. Ook in abstractere zin is de opleiding bezig uitvoering te geven aan een implementatieplan Internationalisering, gebaseerd op het in 2019 vastgestelde internationaliseringbeleid van de Thorbecke Academie.

Het geheel overziend, is het panel positief over het programma, zowel qua inhoud, opzet als didactische aanpak. De inhoud sluit aan bij de leerresultaten. Het programma is degelijk met een consequente Europese dimensie. Het biedt studenten een solide basis aan kennis en vaardigheden, inclusief onderzoeksvaardigheden. Er is nauwe aansluiting met de praktijk door het werken aan beroepsproducten vanaf jaar 1, praktijkcasuïstiek, de inzet van gastsprekers uit de praktijk, excursies, de derdejaars stage en de afstudeerstage. De integratie tussen kennis, vaardigheden en de praktijk zal in het nieuwe programma met de ateliers, naar mening van het panel, een verdere impuls krijgen. Het programma is overtuigend internationaal en biedt studenten voldoende keuzemogelijkheden. In de Studie Buitenland in jaar 3, de minoren, stage en bij het afstuderen kunnen studenten hun eigen accenten leggen. Studenten geven aan dat ze voldoende uitgedaagd worden, niet alleen inhoudelijk, maar ook in de gehanteerde werkvormen, waarin gedurende het verloop van hun studie een toenemend beroep op hun zelfstandigheid

wordt gedaan en waarin de 'comfort zone' vaak ver te zoeken is. Als aandachtspunt wil het panel de beschrijving van het programma aan de opleiding meegeven. De programmabeschrijvingen zijn wisselend van informatiegehalte. Ook pleit het panel voor verdere concretisering van de competentiematrices (oud en nieuw), zodat het beter inzichtelijk wordt welke competenties waar op welk niveau aan bod komen en worden getoetst en studenten beter zicht kunnen krijgen waar ze staan in hun competentieontwikkeling.

Begeleiding

De opleiding ES heeft ervoor gekozen studenten gedurende alle leerjaren bij de studie te begeleiden in de vorm van studieloopbaanbegeleiding. Hierbij hebben studenten hun hele studie in principe dezelfde studieloopbaanbegeleider (SLB-er). In deze systematiek wordt steeds meer zelfsturing van de studenten verwacht, waarmee de rol van de SLB-er gedurende de studie jaren verandert van mentor (jaar 1) naar sparringpartner (jaar 4) en loopt langs de fasen: informeren, oriënteren, kennismaken, ontwikkelen en afronden. In de begeleiding gaat het tijdens de studie onder meer over de studievoortgang en talentontwikkeling, waarbij studenten ook begeleid worden in de keuzemogelijkheden die het programma biedt. Bij de start staat de begeleiding meer in het teken van een goede start, waarbij onder meer wordt gekeken naar de achtergrond van studenten. Indien nodig kunnen studenten ter ondersteuning workshops volgen (NHL Stenden breed) of gebruik maken van aanvullende voorzieningen bij het decanaat.

Studenten zijn over het geheel genomen tevreden over de begeleiding, zo blijkt uit het Studentenhoofdstuk in de Zelfevaluatie en uit de gesprekken die het panel met studenten had. Zij voelen zich geen nummer binnen de opleiding. Wel plaatsen zij hierbij de volgende kanttekeningen. De begeleiding tijdens de stage en de Buitenland Studie mag wat hen betreft intensiever. De communicatie over deze onderdelen kan beter, ook vanuit de centrale NHL Stenden organisatie.

Opleidingsteam

De opleiding kent een vast team, bestaande uit veertien docenten (5,8 fte.), van wie drie docenten met een tijdelijke (kleine) aanstelling. Zij hebben nagenoeg allemaal een achtergrond in Europese/internationale betrekkingen en/of interculturele communicatie. De opleiding ziet de ambitie en de flexibiliteit van het opleidingsteam als sterke punten, in combinatie met de internationale werkervaring (inclusief bijbehorend netwerk) en de beheersing van de Engelse taal. Als kwetsbaarheid wordt de omvang van het team genoemd. Naast de onderwijstaken vragen alle nieuwe ontwikkelingen ook veel inzet van de veertien docenten, van wie sommige een kleine aanstelling hebben. Daarbij komen ook het werk in de commissies en diverse organisatorische werkzaamheden. De genoemde flexibiliteit van het team is daarbij zeker benodigd, zo constateert het panel.

Het panel heeft een gedreven, betrokken en inderdaad flexibel docententeam leren kennen. Het mag volgens het panel duidelijk zijn dat de kleine omvang van het team, en daarmee haar kwetsbaarheid, een belangrijk punt van aandacht is. Het panel acht het team inhoudelijk goed in staat het geboden onderwijs te verzorgen. De academische achtergrond van docenten varieert van internationale betrekkingen tot Rechten, Psychologie, Politicologie, Frans, Engels en Nederlands. Met de afronding van een master door twee docenten, beschikt straks het hele team over een mastergraad. Op één na hebben alle docenten een Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid; die ene docent is inmiddels gestart met het behalen van de kwalificatie. Acht

docenten hebben een basiskwalificatie examinering (BKE) (vier docenten zijn inmiddels gestart met de training daartoe) en op termijn hebben twee docenten een seniorkwalificatie examinering (SKE). Studenten oordelen positief over hun docenten, hun deskundigheid, betrokkenheid en toegankelijkheid. Dit geldt ook voor het oordeel van de studenten over de Engelse taalvaardigheid van de docenten.

Standaard 3 Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De opleiding beschikt over een goed toetsstelsel, dat helder in elkaar steekt. De toetsen passen bij de werkvormen, het niveau en de inhoud van het programma. Er is daarmee ook een goede mix van toetsvormen. De toetsen zijn over het geheel genomen van hoog niveau, met name de kennistoetsen over Europese onderwerpen. Het aantal toetsmomenten is aan de hoge kant. De navolgbaarheid van de beoordelingen is volgens het panel nog voor verbetering vatbaar. Het panel beoordeelt de informatievoorziening over de toetsing als positief. De kwaliteitsborging van toetsen en beoordelen is goed opgezet en werkt in de praktijk adequaat. Er is intern en extern veel kalibratie van beoordelingen. Bij de beoordeling van competenties op eindniveau wordt het vier-ogen-principe consequent toegepast. De examencommissie en de toetscommissie functioneren goed, zijn proactief en hebben een stevige positie binnen de opleiding.

Onderbouwing

Toetsvormen en -inhoud

In het *Opleidingsdocument European Studies voltijd* geeft de opleiding haar visie op toetsen kort en helder weer. Het panel is van mening dat de opleiding voldoet aan de eisen die zij zelf aan de toetsing stelt, zoals validiteit, betrouwbaarheid en transparantie. De opleiding streeft een mix van toetsvormen na, waarbij de toetsvorm moet passen bij de leerlijn. In het kort houdt dit in dat in de integrale leerlijn wordt getoetst door middel van beroepsproducten of assessments, in de conceptuele leerlijn met kennistoetsen en dat in de vaardighedenlijn (trainingen) door middel van observatie en assessment wordt getoetst. In het eerste jaar ligt het accent op schriftelijke/digitale toetsen, in latere jaren vindt meer toetsing in de vorm van portfolio's, opdrachten en assessments plaats. Via het leerplanschema nam het panel kennis van het totale palet aan toetsen in het onderwijsprogramma en via onderliggende onderwijsbeschrijvingen in de onderwijscatalogi. In het nieuwe onderwijsconcept DBE zal er meer aan de hand van beroepsproducten worden getoetst. Het panel vindt dit een goede ontwikkeling, omdat deze toetsvorm ook beter bij de praktijk aansluit.

Het panel heeft een representatieve selectie van toetsmateriaal bestudeerd en concludeert dat de toetsen een grote diversiteit kennen en goed aansluiten bij de leerdoelen van de betreffende onderdelen. De toetsen zijn over het geheel genomen van hoog niveau, met name de kennistoetsen over Europese onderwerpen. Het is het panel echter wel opgevallen, in negatieve zin, dat nog in het vierde jaar bij de minor *Europe at a Crossroads* toetsing plaatsvindt met reproductieve vragen. Het panel constateert verder dat er nog veel afzonderlijke toetsmomenten zijn, ook in bovengenoemde minor. De ingezette ontwikkeling richting meer integratieve toetsing verdient daarom volgens het panel de nodige aandacht

De opleiding hanteert de bekende kwaliteitscriteria rondom toetsing en beoordeling, zoals validiteit, betrouwbaarheid en transparantie. Hiermee zorgt de opleiding ervoor dat de toets de beoogde leerresultaten meet, de toets bestaat uit voldoende heldere vragen en dat de wijze waarop de toets wordt beoordeeld, duidelijk is. Het panel heeft geconstateerd dat de toetsen voldoen aan de criteria voor wat betreft betrouwbaarheid en validiteit. De opleiding informeert de studenten op adequate wijze over de toetsing en de toetscriteria. Het panel heeft van de toetsen ook de bijbehorende beoordelingsformulieren bekeken en is van mening dat er ruimte voor verbetering is bij de navolgbaarheid van de beoordelingen.

Borging van kwaliteit toetsing en beoordeling

Op verschillende manieren geeft de opleiding vorm aan de borging van de kwaliteit van de toetsing en beoordeling. Hierin spelen de examencommissie en toetscommissie een belangrijke rol. De examencommissie functioneert op het niveau van de Thorbecke Academie. De commissie is samengesteld uit vier docentleden, een extern lid en een voorzitter, en draagt verantwoordelijkheid voor de borging van de kwaliteit van toetsing en examinering. Ook de toetscommissie is georganiseerd op academieniveau. Deze commissie telt zes docentleden en komt driemaal per periode bijeen om steekproefsgewijs toetsen te evalueren waarvoor zij een zelfevaluatieformulier hebben ontwikkeld. Bij selectie leveren docenten het zelfevaluatieformulier, de modulewijzer, toets en de beoordelingscriteria aan. Na bestudering vindt er een feedbackgesprek plaats op basis van de vijf eisen aan toetsen. Uit de, uitstekende, verslagen van beide commissies en de gesprekken met enkele van hun leden, concludeert het panel dat zowel de examencommissie als de toetscommissie goed functioneren, proactief zijn en een stevige positie binnen de opleiding hebben.

De professionalisering van de examinatoren op het gebied van toetsing en beoordeling (BKE en SKE) draagt ook bij aan de kwaliteitsborging van de toetsing en examinering, zie ook bij Standaard 2. Verder organiseert de opleiding kalibratiesessies met examinatoren in het team en er is kalibratie op landelijk niveau met andere ES-opleidingen. Uit deze landelijke sessies kwam het beeld naar voren dat het niveau van de onderzoeksrapporten voldoet en sommige als goed worden aangemerkt. Het vier-ogen-principe wordt consequent gehanteerd wanneer het toetsing van de competenties op eindniveau betreft. Bij stage en afstuderen heeft de bedrijfsbegeleider vanuit de organisatie een adviserende rol in de beoordeling van de student bij enkele competenties.

Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De opleiding toont volgens het panel overtuigend aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd. Het programma en de afstudeerfase bieden daartoe voldoende garanties. Het panel oordeelt positief over de opzet van en de begeleiding tijdens de afstudeerfase. Studenten en alumni onderschrijven dit oordeel. Op basis van de bestudering van afstudeerdossiers, constateert het panel dat de afgestudeerden duidelijk aantonen de beoogde leerresultaten te hebben gerealiseerd. De onderwerpen van de afstudeerrapporten zijn relevant en in de meeste gevallen praktijkgericht. De opzet en de theoretische en methodologische onderbouwing van de onderzoeken zijn goed. De aanbevelingen kunnen echter concreter, met meer aandacht voor de implementatie ervan. Afgestudeerden komen goed en snel in het werkveld terecht, waar zij positief worden beoordeeld. Alumni oordelen positief over de voorbereiding door hun opleiding op de beroepspraktijk, zeker vanwege de breedte en praktijkgerichtheid van de opleiding.

Onderbouwing

Inrichting afstudeerfase

Tijdens het afstudeerjaar bouwt de student een afstudeerdossier op, bestaande uit beroepsproducten die de beoogde leerresultaten representeren. Twee beroepsproducten zijn verplicht: een onderzoeksrapport waarin de competenties onderzoek, taalvaardigheid en een opleidings specifieke competentie worden aangetoond en een reflectieverslag waarin de zelfsturende competentie wordt aangetoond. In een plan van aanpak geeft de student aan met welke andere beroepsproducten de overige beoogde leerresultaten worden afgedekt. In combinatie met de minor *Europe at a Crossroads* wordt in het afstudeerjaar acht competenties afgetoetst, die de student op advanced niveau dient te beheersen (zie onderstaand schema). De opleiding heeft besloten om de genoemde minor vanaf het studiejaar 2020-2021 verplicht te stellen om de borging van het eindniveau in eigen hand te houden. Het panel vindt dit om diezelfde redenen een verstandig besluit.

Fase	P-laak	Competenties										Toetsvorm		
		1	2	3	4	5	6	7	8a	8b	9		10	
Propedeuse	1.1 Project This is Europe		B		B								B	Portfolio
	1.2 Project European Affairs					B			B					Portfolio
	1.3 Project Europe.org						B	B				B		Portfolio
	1.4 Project We Europeans	B		B						B				Portfolio
Hoofd fase	2.1 Project Europe in the Region							I						Portfolio
	2.2 Project Intercultural Communication									I	I			Portfolio
	2.3 Project Eurovision	I				I							I	Portfolio
	2.4 Project Public Affairs			I	I				I					Portfolio
	3.Stage	I	I	I	I	(I)	I	(I)	(I)	(I)	(I)	(I)	I	Assessment
Afstudeerfase	3.Minor Cross-border MGS	I		I		(I)	I	(I)					I	Assessment
	4.Minor Europe at a Crossroads		(A)			A			A	A	A			Assessment
	4.Afstudeerscriptie	A	(A)	A	A	(A)	(I)		(A)	(A)	(A)	A		Assessment

Ten behoeve van het onderzoeksrapport, voert de student een praktijkgericht onderzoek uit voor en bij een externe opdrachtgever. De student wordt hierbij begeleid door een afstudeerbegeleider vanuit de opleiding en door een praktijkbegeleider vanuit de organisatie waarvoor hij/zij het onderzoek uitvoert. Daarnaast is er ondersteuning in de vorm van workshops over het schrijven van het plan van aanpak, literatuurstudie en het schrijven van de eigenlijke scriptie. Ook zijn er intervisiegroepen met andere afstudeerders onder begeleiding van een docent-begeleider. Het onderzoeksrapport wordt beoordeeld door de afstudeerbegeleider en een andere examinerator. Indien de oordelen van beide examineratoren onderling afwijken (onvoldoende/voldoende of meer dan 1,5 punten verschil in het eindoordeel), bepaalt een derde examinerator het eindcijfer. De praktijkbegeleider vanuit de organisatie heeft een adviserende stem bij de beoordeling. Ter afronding vindt er een afstudeerassessment plaats, afgenomen door beide examineratoren. Op basis van dit assessment kan het eindcijfer worden bijgesteld. Het panel is van mening dat de afstudeerprocedure en –begeleiding goed in elkaar steken. Dit werd ook onderschreven door de studenten en alumni met wie het panel sprak.

Realisatie beoogde leerresultaten

Om zich een beeld te vormen of de opleiding haar doelstellingen bij het opleiden van studenten waarmaakt, heeft het panel de afstudeerdossiers van vijftien afgestudeerden bestudeerd. Deze dossiers bevatten de afstudeerscriptie, het bijbehorende beroepsproduct, het reflectieverslag, het plan van aanpak voor het afstuderen, de beoordelingen door de examineratoren en de adviesbeoordelingen vanuit de praktijkorganisaties. Het panel oordeelt positief over de kwaliteit en het niveau van de afstudeerdossiers. De onderzoeken hebben voor de opleiding relevante onderwerpen, zijn methodologisch in orde en theoretisch adequaat onderbouwd. Ze zijn analytisch sterk, maar wellicht soms wat te academisch. De aanbevelingen kunnen wat betreft het panel soms wat concreter en praktischer, met meer oog voor de implementatie ervan. Van enkele van de vijftien afgestudeerden heeft het panel ook andere beroepsproducten bestudeerd en hun toetsmateriaal van de minor *Europe at a Crossroads* om een compleet beeld van alle competenties op eindniveau te krijgen. Deze bestudering heeft het panel bevestigd in haar positieve oordeel over de realisering van de beoogde leerresultaten.

Extern beeld over afstudeerniveau

Onder standaard 3 werd al het beeld gedeeld vanuit de landelijke kalibratiesessies dat de afstudeerscripties voldoende zijn en daar door de collega-opleidingen soms als goed worden beoordeeld. Ook uit de reflectie van stage biedende organisaties spreekt overwegend tevredenheid over de prestaties in de eindwerken. De zelfstandigheid van de afstudeerders wordt daarbij in het bijzonder genoemd. Vertegenwoordigers met wie het panel sprak, waren eveneens positief over de eindwerken. Zij gaven aan een duidelijke verbetering van de kwaliteit hiervan in de afgelopen jaren te zien. Zij vinden de werken onderzoekstechnisch goed, maar met het panel pleiten ook zij voor meer concrete aanbevelingen.

In het studiejaar 2019-2020 zette de opleiding een vragenlijst uit onder alumni om een gedetailleerd beeld op te halen over waar zij een baan vinden en hoe zij de aansluiting tussen de opleiding en het werkveld vinden. Ruim driekwart van de alumni gaf aan direct na de studie een baan te hebben gevonden in het ES-werkveld. Circa 35 procent van de alumni geeft aan tevreden tot zeer tevreden te zijn over de aansluiting tussen de opleiding en de huidige functie, eenzelfde percentage afgestudeerden toont zich positief over de vakinhoud en bijna zestig procent is (zeer) tevreden over de vaardigheden in de opleiding. Veertig procent van de alumni

geeft aan neutraal te staan tegenover gevraagde items als: de onderzoekscomponent in de opleiding, de aansluiting op de functie en op de vakinhoud. De alumni met wie het panel sprak, onderschreven dit beeld.

Eindoordeel over de opleiding

<i>Standaard 1 Beoogde leerresultaten</i>	Voldoet
<i>Standaard 2 Onderwijsleeromgeving</i>	Voldoet
<i>Standaard 3 Toetsing</i>	Voldoet
<i>Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten</i>	Voldoet

Voorbeeld:

De oordelen zijn gewogen volgens de beslisregels van de NVAO. Op basis hiervan beoordeelt het visitatiepanel de kwaliteit van de bestaande hbo-bacheloropleiding European Studies van NHL Stenden Hogeschool als **positief**.

Aanbevelingen

Het panel heeft geen specifieke aanbevelingen voor de opleiding.

Deel III

Bijlagen

1. Bezoekprogramma

Programma Visitatie European Studies d.d. d.d. 10 november 2020

Opleiding	European Studies vt	
Datum bezoek	10 november 2020	
Lokaal	B1029/B1032 (visitatieruimte), B1022/B1025 (voorbereidingsruimtes) en B1013 (lunchruimte panel), B1022/25 en B1016 (lunchruimte deelnemers)	
Tijdstip	Thema	Deelnemers
8.30-09.00 uur	Welkom en uitleg aanwezige materialen en presentatie door opleiding	Opleidingsmanagement: - Directeur Thorbecke Academie - Teamleider European Studies Docenten: - docent, lid Curriculumcommissie, studieadviseur - docent, afstudeercoördinator Studenten: - student jaar 3 - student jaar 4
09.00-10.15 uur	Vorbereiding en materiaalbestudering / spreekuur	
10.15-11.00 uur	Gesprek studenten en alumni	Alumni: - alumnus afgestudeerd in 2020 - alumna afgestudeerd in 2020 - alumna afgestudeerd in 2018 Studenten: - student jaar 1 - studente jaar 2 - student jaar 3 - student jaar 4
11.00-11.15 uur	Pauze	
11.15-12.00 uur	Gesprek docenten en examinatoren	- docent, lid Opleidingscommissie, lid Curriculumcommissie - docent, lid Examencommissie en voorzitter Toetscommissie - docent - docent, lid Curriculumcommissie, studieadviseur - docent, stagecoördinator en coördinator studie buitenland

12.15-13.00 uur	Gesprek borging	- voorzitter Examencommissie - docent, lid Examencommissie en stagecoördinator - docent, lid Examencommissie en voorzitter Toetscommissie - docent, lid Opleidingscommissie - docent en afstudeercoördinator
13.00-13.45 uur	Overleg en lunch	
13.45-14.30 uur	Gesprek werkveld	Zes leden van de Werkveldadviescommissie, van wie een lid tevens alumnus
14.45 -15.30 uur	Gesprek opleidingsmanagement	- Directeur Thorbecke Academie - Teamleider European Studies
15.30-16.45 uur	Beoordelingsoverleg panel	
16.45-17.00 uur	Gesprek opleidingsmanagement en terugkoppeling bevindingen	Opleidingsmanagement en belangstellenden
17.00-17.15 uur	Pauze	
17.15-18.00 uur	Ontwikkelsprek	Profiel, internationalisering en onderwijstaal

2. Bestudeerde documenten

- European Studies Competency Profile, 2013
- European Studies National Profile, 2019
- Opleidingsdocument European Studies, Studiejaren 2017-2020
- Overzicht van het ingezette personeel European Studies
- Schematisch programmaoverzicht European Studies 2019-2020
- Schematisch programmaoverzicht European Studies 2020-2021
- Inhoudsbeschrijving programma, inclusief leerdoelen, werkvormen en literatuur (Catalogus European Studies 2019-2020, jaar 1 tot en met 4)
- Studentenstatuut en Onderwijs- en Examenregeling (OER), studiejaar 2018-2019, 2019-2020 en 2020-2021
- Wijze van toetsing European Studies 2018-2019 en 2019-2020
- Jaarverslag Examencommissie Thorbecke Academie 2018-2019
- Jaarverslag Examencommissie Thorbecke Academie 2019-2020
- Handleiding Afstudeerjaar 2018-2019, Thorbecke Academie: Bestuurskunde, European Studies en Integrale Veiligheid
- Handleiding Afstudeerjaar 2019-2020, European Studies
- Rapportage Onderzoek Thorbecke Academie door NHL Stenden Lectoraat Onderzoek, Rapportage afstudeerscripties European Studies, 2020
- Focus Points Internationalisation European Studies (concept)
- Notulen Werkveldadviescommissie 2018-2020
- Representatieve selectie van toetsmateriaal inclusief bijbehorende antwoordsleutels, toetsmatrijzen, studentuitwerkingen en beoordelingen
- Selectie van vijftien afstudeerdossiers van afgestudeerden uit de cohorten 2018-2019 en 2019-2020